

Kadın Düşerse

Tilki Kitap©

www.tilkikitap.com

tilki@matbumedya.com

0850 304 22 03

Yayıncı Sertifika No 28740

Genel Müdür: Emrah Çelik

İşletme Koordinatörü: Fatih Can

Editör: Sema Çırak

Sayfa Tasarım: Baran Ekber

Kapak Tasarım: Kemal Taşçı

Kitappad
.com

Kitaplobi
.com

Kitapşeyleri
.com

1. Basım, İstanbul, Kasım 2025

ISBN: 978-625-5779-30-4

Tilki Kitap Matbaa / İstanbul

Matbaa Sertifika No: 48138

Eserin tüm telif hakları yazara aittir. Yazar, bu baskı için basım-satış-dağıtım-tanıtım haklarını Tilki Kitap'a devretmiştir. Yazar, eserin kapak dahil içeriğindeki tüm materyallerin (metin, görsel öge, tablo...) yasal ve fikri sorumluluğunu kabul etmiştir. Tilki Kitap'ın kurumsal görüşü olmayabilir.

KADIN DÜŞERSE

Emine Göncü

Sadece sevgili kendime...

Sevgili çocuklarım Canan ve Doğukan Buğra ANADOLa mirasımdır.

İÇİNDEKİLER

Yazar Hakkında.....	11
Teşekkür.....	13
Ön Söz	15
Giriş.....	21
Benim Feminist Hikâyem.....	23
Tarihte Kadın	57
Neden Feminizm	97
Feminizm Dedikleri.....	106
Feminist Kimdir / Kim Değildir?	124
Nasıl Feminist Olunur?.....	124
Anne Olmak Ya da Olmamak/Olamamak	140
Romantik Evlilik/Kutsal Aile	155
Kadına Yönelik Şiddet.....	201
Toplumsal Cinsiyet.....	249
Toplumsal Cinsiyet ve Ataerkil Sistem (Devlet-Politika).....	271
Aile, Annelik, Evlilik ve Toplumsal Cinsiyet İlişkisi.....	278
Toplumsal Cinsiyet ve İş Hayatı	289
Toplumsal Cinsiyet ve Duygular / Duyguların Cinsiyeti	306
Toplumsal Cinsiyet ve Cinsellik	328
Ortaya Karışık Kadınlık Hâlleri.....	335

YAZAR HAKKINDA

1971 yılında Antalya'nın Elmalı ilçesinde doğan Emine GÖNCÜ ANADOL, ilk ve ortaöğretiminden sonra Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Psikoloji Bölümünden okul birinciliğiyle, 1992 yılında İhsan Doğramacı üstün başarı ödülü de alarak mezun olmuştur.

Aynı yıl Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu'nda psikolog olarak göreve başlamış, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının Kadın, Çocuk ve Aile birimlerinde çalışarak 2023 yılında emekli olmuştur. Çalışma sürecinde, kadına ve çocuğa yönelik şiddet, toplumsal cinsiyet ve travma alanında çok yönlü eğitimler alarak eğitimler vermiş ve ruh sağlığı danışmanlığı yapmıştır. Hâlen kadın çalışmaları yürüten STK'larda şiddet ve travma alanında gönüllü eğitim ve danışmanlık hizmeti yapmaktadır.

2023 yılında Uluslararası Yoga Eğitmenlik Eğitimi'ni tamamlamıştır. Psikoloji ve yoga bilgilerini birleştirdiği teknikle, psikosomatik temelli yoga eğitmenliğine devam etmektedir.

Ayrıca amatör dağcılık ve kaya tırmanışı yapmakta olup Türkiye'nin en yüksek zirvesi olan Ağrı Dağı (5.137 m) ve Orta Doğu'nun en yüksek dağı Demavend (5.610 m) dağlarına tırmanmıştır.

TEŞEKKÜR

Oğluma,

Benimle birlikte büyüdüğü, beni de büyüttüğü, anneliği öğrettiği ve eşitliğe inanan ve kadın-erkek rollerini yıkan bir evlat olduğu için...

Anneme,

Kızmana, üzölmeme rağmen benim ben olmamı sağlayan, elinden bu geldiği ve senaryosunda ezberletilen rolü oynamak zorunda kaldığı için, benim döngüyü kırmama izin verdiği için...

Babama,

Beni ben olarak kabul ettiği -kendi onaylamadığı düşünceler de olsa- her daim, her koşulda desteklediği ve arkamda olarak benim güven duymama ve sisteme karşı gelmeme güç verdiği için...

Eşime,

Kadın erkek eşitliğine inandığı için...

Hayatıma olumsuz olarak etki eden tüm kadınlara,

Bana nasıl bir kadın olmayacağıımı öğrettikleri için...

Bana yol açan yanımda ve arkamda duran çoğunu aslında hiç tanımadığım, sadece kitapları, yaşam öyküleri, fikirleri ile beynime ve kalbime dokunan tüm canım kadınlara,

Teşekkür ediyorum...

Yazarken şiirlerine her daim hayranlık duyduğum, kendimi bulduğum, benimle aynı jenerasyondan olan sevgili Didem MADAK'ın kullandığı “bayım” kelimesinden ilham aldığım için kendisine ayrıca teşekkür ediyorum...

*“Çiçekli şiirler yazmama kızılıyorsunuz bayım.
Bilmiyorsunuz. Darmadağın gövdeyi,
Çiçekli perdelerin arkasında saklıyorum.
Karanlıkta oturuyorum. Işıkları yakmıyorum.
Çalar saat zembereği boşalana kadar çalıyor.
Acı veren bir sevişmeyi hatırlıyorum.
Bir bıçağın gereksiz yere parlaması bu.
Yıllardır kendini bulutlarda saklayan illegal bir yağmurum.
Bir yağsam pahalıya mal olacağım.
Ben bir bodrum kat kızılım bayım.
Yalnızlıktan başka imparator tanımaz bodrumum.
Bir süredir plastik vazolar gibi hiç kırılmıyorum.
Fakat korkuyorum. Birazdan da
Kırk üç numara ayakkabılarınızla,
Bahçede oynayan çocukların üstüne basacaksınız.
Bu iyi olmaz bayım!”*

Didem Madak

ÖN SÖZ

Frida Kahlo'nun dediği gibi:

“İçimde kırk kadın, kırkı da yabancı...

Kırkı da öteki...

Şimdi ben kimim?

Nasıl yaşamalıyım?

Kimi oynuyorum, aslında kim olmak istiyorum?

Senaryomu kim yazdı, senaryoyu yırtmak mı, dönüştürmek mi istiyorum?..”

Tanışmaya kendimizden başlamak gerek. Kişi kendini tanıma becerisinden yoksun ise diğerlerinin kendisi için ön gördüğü hayatı yaşar. Bu nedenle, “*Ben kimim?*” en sağlam ve gerekli sorudur, kendi hayatımızı yaşayabilmek için...

Virginia Woolf gibi sadece yazmak istedim. Erkekler ne düşünür diye endişe etmeden, tüm dışarıdakiler ne düşünür diye düşünmeden; sadece kendi duygularımı, düşüncelerimi yazmak istedim. Bilimsel olsun, yararlı olsun, iyi, güzel olsun onaylanayım diye düşünmeden sadece **kadın** olarak yaşadıklarımı yazdım.

Bilimsel bir kitap değil bu. Mesleğimin bilimsel yanının alanda çalıştığım grupla ilgili bilimsel bilgilerim, kendi deneyimlerim, duygularım, düşüncelerimle karışmış otobiyografik bir yazı yazdım.

Çoğu zaman kitabıma destek olan yakınlarım dahi okumaktan sıkıldı, uzun geldi. İlk yazmaya başladığımda okutma ihtiyacı hissettim yazdıklarımı ve yakınlarıma okusana diye baskı yaptım belki de. Sonra düşündüm, onay almak istiyordum aslında. Kendime tam güvenmediğimi, daha sonra gelecek eleştirileri önceden bilmek ve kontrol altına almak istediğimi fark ettim ve dedim ki: “Bu benim duygularım, düşüncelerim, fikirlerim ve benim

yazdığım kitap. O nedenle kimseden onay almak zorunda değilim.” Böylece hislerimi yazdım sadece. Yazdıklarına katılıp katılmamak size kalmış. İki seçenek de kabulümdür ama bu benim kitabım. Belki siz de kendi kitabınızı yazarak cevap verirsiniz. Onay alma iç güdüsü tüm kadınlar için hâlâ bir yara maalesef...

Her kadını kapsamayabilir yazdıklarım çünkü kendi deneyimlerim üzerinden en iyi bildiğimden yola çıkarak anlattım. Bunları yazarken aşağıdan ya da yukarıdan bir yerden yazmadım, tam ortasından yazdım. Kadınlığımı yazdığım bu kitaba, “erkeklik” eleştirisi kabul etmiyorum. Çünkü benim kadınlık deneyimlerimi yargılayamazlar ama onlar da kendi erkekliklerini yazıp anlatabilirler.

Yazdığım düşüncelerim topluma göre ayrık ve tehlikeliydi. Bunları yazıya dökmek ise daha radikal ve tehlikeliydi. Sağduyulu olmamızı isteyen topluma göre, sağduyulu yazmaya çalışıyordum eril çıkara hizmet etmiş olacaktım. Suyu sabuna dokunmam gerekiyordu çünkü suya sabuna dokunmadan temizlik ve sağlık olmazdı. Bu nedenle yazdıklarımın rahatsız olanlar, “Ama şöyle olsaydı...” diyenler olacaktır. Olsun! Ben bilakis bunları birilerini rahatsız etmek için yazdım. Bunlar benim düşüncelerim, benim yaşantılarımdır...

Elbette farklı düşünceler, hayatlar vardır. Söylediklerim her kadının hayatını temsil etmiyor da olabilir. Evet, kabul ediyorum ama verdiğim rahatsızlıktan dolayı özür dilemeyeceğim. “Kalıcı çözümler, geçici rahatsızlıklarla mümkün!” diyen belediye gibiyim. ☺

Hâlimden memnun köle olmadım, olmayacağım! Lütfen siz de bazı şeylerden rahatsız olun ve konfor alanınızı değiştirin! Hayatınızı altüst etmek iyidir...

Burada anlattıklarım, yazdıklarım aslında hemen hemen hepimizin küçük farklılıklarla bildiği ve birçok yerde duyduğumuz şeyler, yeni şeyler değil. Ama bazen hepimizin aynı gemide olduğunu tekrar hatırlamak ve yazgımızı değiştirebilmek için bilgileri güncellemek, tekrar etmek gerekiyor diye düşündüm. Belki de bazı şeyleri birden fazla tekrar ettim. Tekrar tekrar duymak, düşünmek gerektiği için.

Psikolojik destek almak için gelen insanlar çoğunlukla çevrelerinin olumsuz tutum ve davranışlarını nasıl değiştirebilecekleri ile ilgili yardım alma beklentisi ile başvuru yaparlar. Biz de hiç kimsenin karşısındaki ya

da en yakınındaki kişiyi değiştirme gücünün olmadığını ancak hepimizin kendi tutum ve davranışlarımızı kontrol etme ve değiştirme potansiyelimizin olduğunu söyleriz.

Ben değişmeyi başarıyorsam karşıdaki de değişir. Bu nedenle kendi değişimimize odaklanmamız gerekiyor. Toplumun erkeklik tutumlarını değiştirmek için de erkeklere odaklanmak yerine kendi potansiyelimize odaklanmamız ve güçlenmemiz gerekiyor.

Biz değişince karşımızdaki de değişecektir ya da artık karşımızda olamayacaktır. Çünkü alma verme dengesi değişecektir. İlk başta direnç olacaktır ama biz, biz olmakta, hayatımıza sahip çıkmakta direndiğimiz ve birlikte olduğumuz sürece toplum da erkeklik de kadınlık da değişecektir.

Beden ve ruh sağlığımızı koruma ve hayatımızı yaşama sorumluluğu bize ait unutmayın! Beyaz atlı prens, kurtarıcı, mucize yok! Aslında tüm mucize bu sorumluluğu alma yükümlülüğümüzde gizli unutmayın. Bu sorumluluğu almayarak tüm suçu çevreye yüklemek de işe yaramayacak. Bu suçlama başta konforlu gelse de kaybolan bizim hayatımız ve kişiliğimiz olacaktır.

Kendimize ve başkalarına karşı aldığımız tavır, bu hayattaki pozisyonumuzu belirle. Bu nedenle silkinin ve ayağa kalkın sevgili kız kardeşlerim! Zaman, eylem zamanı! Aile dizilimcilerinde ve NLP şifacılarında pasif bekleme ya da geçmişe takılma zamanı değil...

Eylem olmadan hiçbir devrim gerçek olmadı, hatırlayın!

Kurtuluş, başımıza ne gelirse gelsin kendi davranış ve duygularımızın sorumluluğunu alarak nasıl tepki vereceğimize karar vermektен geçer. Yani sürekli birilerini eleştirip, kendi yaşamımız için bir şey yapma cesareti göstermiyorsak hayatımız boyunca kurban rolünde takılıp kalırız. Eğer ki bir değişim, bir devrim istiyorsak, bu döngünün kırılmasını istiyorsak ayağa kalkıp silkelenmeliyiz. Aynı şeyleri yaparak farklı sonuçlar beklemenin delilik olduğunu öğrenmeliyiz. Bu, söylemesi kolay, yapması zor bir şeydir. Çoğu zaman tek başına üstesinden gelemeyebiliriz bize yapılanlarla...

Ben de çok debelendim, aynı yerde durarak, bir şeylerin değişmesini hayal ederek... Bu yere düştüğümüz anlarda, birbirimize destek olarak, omuz vererek, gözümüzdeki çapağı temizleyip daha aydınlık görebiliriz dünyayı.

Zirveye tek başına çıkılmıyor. Bu, dağcılık kuralıdır, ekip ve teknik donanım gerekiyor, güvenlik için...

Mükemmel olmak zorunda değiliz! En azından ben kendim için, beni çok yoran ve kısıtlayan bu düşünceden kurtulmak için hâlâ çalışıyorum. Mükemmel olma kaygısı nedeni ile birçok hayalimi hiç denemeden çöpe attım. Bu kitabı yazarken de “Emine, mükemmel olmak zorunda değilsin, onaylanmak ya da en çok satanlar listesinde de olmak zorunda değilsin. Bu, sadece kendin için, kendi hayalin olan bir şeyi yapmak için...” diye dönüp dönüp telkinde bulunmak zorunda kaldım.

Başarılı ya da başarısız olmak değil aslında mesele. Yapıyor, deniyor olabilmek. Ama işte, o bilinç dışımızdaki “Bak, başaramadın, boyundan büyük işlere kalktın!” diye bizi engelleyen mesajlarla baş edebilmek çok zor.

Bir erkek, trafikte kaza ya da hata yaptığında cinsiyeti önemsizdir ama aynı şeyi kadın yaptığında en önemli şey kadın olmaktır. Haberlerde bile “kadın şoför” ifadesi özellikle yazılır... “Kadın şoför, bayan yayaya çarptı.” ironisi gibi...

Bunları yazarken aslında kilerdeki kavanoz sorununu da düşünüyordum. Yani zihnim hâlâ mutfakta, her işi yapabilmeye ve düşünmeye çalışmakta... Ve bu zihni temizlemek çok zor!

Ben 2023 yılının Nisan ayında “*Kadın Düşerse*” başlığını atarak kitabımın ilk sayfalarını yazdıktan sonra hayat bana, “Düştüğün ata yeniden bin! Çünkü düşmek de zirveye dâhildir!” dedi.

Evet, kadın olarak daha çok düşüp kalkmayı öğretecekti sanırım hayat bana. 2023 yılının Temmuz ayında bu defa yüksek rakımlarda değil, sıfır rakımda, deniz kenarında düşerek kaburgamı kırdım ve zaten kopuk olan çapraz bağlarım ek olarak yan bağlarımı da esnettim. Tabii bu defa tecrübeliydim etrafa söyleyeceklerim konusunda. Düştüğümü bilen çok az insan vardı. Biliyordum ki bir sürü yere cevap vermem, açıklama yapmam gerekecekti. Bu nedenle daha kolay atlattım, en azından zihinsel olarak.

Düştüğümde öğrendiğim en önemli şey, ağrı eşiğimin yüksek olmasının iyi bir şey olmadığıydı. Bedenimi dinlemediğimi ve ona özen göstermediğimi fark ettim. Canının yandığını fark etmek gerekiyor. Ben düştükten sonra geçen üç saat boyunca bir şeyim yok diye düşünmüştüm. Sonrasında doktora gitmeye karar vermiştim ki aslında çok şeyim varmış. Ancak, travmadan güçlenerek çıkmak, kurban kimliğine takılmadan, olanı kabul eden yükümlülükle, hayata devam etmeyi esas olan.

Nasıl ki ilk düşüşüm, bu kitabı yazma fikrini bana verdiyse ikinci düşüşüm de yoga eğitmeni olmam yolunda bana güç verdi. Evet, bu kırıkla ben 2023 yılının Kasım ayında üç aylık eğitim sürecini tamamlayarak yoga öğretmeni oldum. Neden benim başıma geldi diye isyan etmek yerine, ne öğrenmem gerekiyor diye bakmaya çalıştım ve kendime olan inancımı hiç kaybetmedim. Zaman zaman dayanamayacak olduğumu hissetsem de...

Artık düşmemem gerekir diye oluşan düşme korkusunu yaşarken düşmeyi öğrendim, güçlü olmaya çalışırken güçsüzlüğü gördüm ama korkum gitti. “Düşersen kalkarım! Güçsüzlük değil bu, güçlendirici bir şey!” diyebilmeyi öğrendim.

Evet, daha görececek çok zirvelerim vardı... Kendi hayatım hakkında yeniden düşünmek ve kalıplarımı modifiye etmek için bu süreçte yazmak iyi geldi...

Kadın düşerse, kendi mağarasında, kendi bedeninden ve ruhundan güç alarak, kendi hikâyesinin, hayatının kitabını yazarak dünyaya tekrar yükselir. *Kadın çıkarsa* belki Nirvana'ya belki Everest'e kim bilir ki...

Burada değişim için hazır reçete ya da bilmem kaç adımda, kaç haftada kadınlığı bulma şifacılığı ve mucizeleri anlatmadım. Çünkü bilmiyorum bu reçeteleri ve mucizeleri... Sadece kendi hayatımdan ve mesleki olarak tanıklık ettiğim hayatlardan gördüklerimi, göremediklerimi ve yaşanmışlıklarımı, yaşanmamışlıklarımı anlatmaya çalıştım. Reçete beklemek aslında dışardan bir kurtarıcı, mucize beklemek demektir. Ama o kurtarıcı sonsuza kadar beklesek de gelmeyecek. Ancak biz kendi kurtarıcımız olduğuna inandığımızda işte mucize burada gerçekleşecek. Bu nedenle birbirimizin deneyimlerinden güç alabilmek ve yalnız olmadığımızı görebilmek için hikâyelerimizi çoğaltmaya, dillendirmeye ihtiyacımız var diye düşündüğüm için kendimi anlatmaya çalıştım.

Kitabı okurken senden istediğim, zihninin söylediklerine, yani düşüncene değil, duygularına bakman. Zihin bizi geçmişte öğrendiklerimiz nedeni ile yanıltıyor. Kadınlık sezgilerine güven...

“*Kadınlar Rüyalar Ejderhalar*” kitabında “Yazmaya başladıktan sonra yazı dışında bir şeyi düşünmek ölümcüldür.” diyen Ursula K. Guin’in sözünden sonra sadece duygularıma, düşüncelerime odaklanmaya, diğer çevresel unsurlara enerjimi tüketmemeye ve sadece kendim için yazmaya başladım.

20 - KADIN DÜŞERSE

Ben yazarken çok hüzünlendim, çok karamsarlığa kapıldım, çok yaram tekrar kanadı ama çokça da umut taşıdım. Yazdıklarım benim hayatımda çok yere dokundu belki senin hayatına da dokunur sista...

Sevgimi katarak kendi ellerimle yazdım, okumazsanız darılırım.

Dayanışmayla kalın...

Emine Göncü

GİRİŞ

Bugün 6 Nisan 2023 ve ben kitap denememe başlıyorum.

Kitap okumayı, hikâye yazmayı severim ama birçok kitabı gördükten, okuduktan ve çıkan kitaplara baktıktan sonra “Ben neden yazmıyorum ki?” dedim.

Sonra ne yazacağım ile ilgili düşünmeye başladım. Konu bulamayınca hayalden vazgeçtim. Daha sonraları kendime dedim ki: “Ben bir kadın olarak hayata geldim ve otuz yıldan fazla kadınlarla çalıştım. Birlikte geliştik, değiştik... Birçok hikâye dinledim ve kendi hikâyemi de yaşadım... O zaman en iyi bildiğim hikâyeyi, kendi kadın olma hikâyemi yazmalıyım.”

2011 yılında Avusturya’da Alp Dağlarında kayak yaparken düştüm. Daha önce vücudumda var olduğunu bile bilmediğim, sağ dizimdeki ön çapraz bağlarımın koptuğunu, tedavi sürecinin sabır istediğini, bir başkasının desteğiyle yaşamam ve uzun bir fizik tedavi sürecinden geçmem gerektiğini söylediler.

Şaşkın ve üzgündüm çünkü yatmayı sevmem, bir odada kapalı kalmayı sevmem. İşe gidemeyecektim ama yapılacak bir şey yoktu. Kabullendim...

Çevremdeki insanlar bu haberi aldıklarında çoğunluğun tepkisi normal kazaya verilen tepkilerden farklıydı. İş yerindeki arkadaşlarımla çoğu olayı bildikleri hâlde geçmiş olsun dememişlerdi. Üzül müştüm ama çok anlam verememiştim. Yine çevremdekiler, olayın nasıl olduğunu sorduklarında kayak yaparken düştüğümü söylüyordum. “Antalya’da bulunan Saklıkent’te mi düştün?” diyorlardı. Ben de “Avusturya’da düştüğüm.” dediğimde insanların yüz ifadelerinin değiştiğini fark ettim.

Fizik tedavi seanslarımla birinde hastanenin kapısında bir hemşire ile karşılaştım. O dönemde ayağımda atellerle bağlı bir aparat bulunuyordu ve koltuk değneği ile yürümeye çalışıyordum. Hemşire bana acıyarak “Çok geçmiş olsun.” dedi. Teşekkür ettim. “Trafik kazası mı?” diye sordu, ben de

“Hayır düştüm.” dedim. “Merdivenlerden mi düştünüz?” diye sordu, ben de “Hayır, kayak yaparken düştüm.” dediğimde hemşirenin yüzündeki acıma ve yardım etme ifadesinin “oh olsun” ifadesine dönüştüğünü gördüm.

Bütün bu tepkileri anlamlandırmaya çalıştığımda kadınların nereden ve nasıl düşmesi gerektiğinin de toplum tarafından yazılı olmayan kurallara bağlandığını, kadınların düşmesi uygun olan yerlerin bile toplum tarafından belirlendiğini öğrendim.

Eğer yardım istiyorsak toplumun biz kadınlar için belirlediği yerlerden düşmemiz gerekiyordu.

Evet, kadın nerelerden düşebilirdi, nerelerden düşerse makbul olurdu, toplum ona destek verirdi de kadın olarak öğrenmemiz gerekiyordu.

Ben toplumun kurallarını çiğneyerek düşmemem gereken bir yerden düşmüştüm. Eğer banyo, ev, merdiven vb. bir yerlerin temizliğini yaparken düşseydim ya da eşimden, babamdan veya bir erkekten şiddet görmem sonucu ayağım sakatlınsaydı, toplum bana sahte bir şekilde yanımda olduğunu gösterecekti. Ben bana belirlenen yollarda düşmediğim için çevre desteğinden eksik kalacaktım elbette...

O zamanlarda karar vermiştim, sevgili toplumun bizi bizden çok düşünerek, düşeceğimiz yerleri bile bizim adımıza belirleyerek, bize güvenli alan oluşturmasına şükran etmek için **KADIN DÜŞERSE** diye bir kitap yazacaktım. İşte o hayalimin ilk kelimelerini bugün yazıyorum.

BENİM FEMİNİST HİKÂYEM

“Egemen sınıfın isteği gücü sürdürmektir ve bunun tek yolu kadınları evde tutmaktır. Kadın depolitize olursa erkeği de depolitize eder. Çünkü kadınların özgürleşmesi daima toplumsal özgürleşme ile ilişkilidir.”

Simone de Beauvoir

Bana sık sık soruyorlar, “Neden feminizm sizin için bu kadar önemli?” diye. Çünkü bu dünyaya eğer seçme tercihiniz olmadan, kadın olarak gelmişseniz feminizm dışında başka bir şansımız yok gibi geliyor. Bu arada cinsiyetimi seçme şansım olsaydı bin defa da olsa bu dünyaya kadın olarak gelmeyi hiç tereddüt etmeden seçerdim.

Ben de kendi kendime sordum, “Feminizmle nasıl tanıştım, beni bu yola ne taşıdı?” diye. Tabii ki psikolog olduğum için çocukluğuma inmem gerekiyordu. İnce çıkabilmek zor olsa da kendi kişiliğimi benimsemeye, duygularımı, davranışlarımı içimden geldiği gibi ifade ettiğim zamanlarda çevremden “Sen kızsın...” uyarılarını almaya başladığımda bu hikâyede bir terslik olduğunu hissetmeye başlamıştım. Kendi kendime sordum, kız olmak ne demek, erkek olmak ne demek diye. Neden aynı dünyada, aynı okulda, aynı mahallede, aynı evde, aynı ailede farklı kurallara sahiptik? Mantıklı bir cevap bulamıyordum. Tepki olarak çevreme niye böyle yapmak, olmak zorundayız diye sormaya cesaret ettiğim zamanlarda da kimse mantıklı bir cevap veremiyordu. En mantıklı cevap (ki kendileri de bu konuda düşünmedikleri ve ilahi kural olarak kabul ettikleri için olsa gerek ya da hayatı daha da zorlamamak, uyumlu olarak rahat yaşayabilmek için belki de) sadece “Sen kızsın işte, kabul et!” oluyordu.

Kendimi ifade edemediğim ve davranışlarımın, duygularımın

engellenmesi nedeni ile mutsuz olmaya başlamıştım. Mutlu olmak, kabul görmek, sevilebilmek için bu kız kurallarına uyum sağlamaya başlamıştım. Çünkü bu kadar insan yanılıyor olamazdı ve kendimi sorgulamayı, neden diye sormayı bırakmıştım bir süre sonra. Ama uyum sağladıkça da mutsuz oluyordum. Çocuk neşemi kaybettiğimi, oyunlardan bile zevk alamadığımı hatırlıyorum. Çünkü oyunlar bile, kızlar için farklı, erkekler için farklıydı.

Mutlu olduğunuzda kahkaha atamamak, bırakın kahkaha atmayı gülememek ne demek bilir misiniz bayım? Bilemezsiniz tabii ki çünkü yaşamın kurallarını erkeklige göre belirlemiştiniz. Hatta bilim bile keşiflerini, insanlık için çalışmalarını, pardon insanoğlu için çalışmalarını, erkeklere göre yapmıştı. Bize de sadece bu kurallara itaat etmek kalıyordu. Bedenimizden, duygularımızdan, düşüncelerimizden, hayallerimizden vazgeçmek pahasına kadın olmanın dayanılmaz ağırlığı üzerimize çökmüştü.

Okul çağlarım, bu ağırlığın altında kalmıştı maalesef. Kurallara daha çok uyarak hatta en çok ben uyarak, en başarılı öğrenci ben olarak, hayata devam ediyordum. Örnek gösteriliyordum, uyumlu, sessiz, başarılı diye ama ben umutsuzdum.

Eğer ararsanız ışığı bulursunuz derler ya... İlkokul beşinci sınıftaki sevgili öğretmenim -Allah rahmet eylesin, ışıklar içinde uyusun- Semiha Atalay, bana ilk ışık olarak gelmişti. Evet, beni anlayabilirdi ve ben ona hayran olmuştum. Her gün fönlü olan boyalı saçlarına, ojeli bakımlı tırnaklarına, sivri topuklu ayakkabıları ile okulun koridorlarındaki, dik ve ses çıkaran yürüyüşüne. Ben de onun gibi olabilirdim. Neden olmasındı ki? Öğretmenimle ilgili geriye dönüp baktığımda toplum kurallarına uymayarak, iki kız kardeş evlenmeden, küçük bir çevrede yaşamlarına devam etmişlerdi ve saygı da duyuyordu insanlar onlara. Evet, eğer bu kuralları ben yeniden yazmak istiyorsam, güçlü olmam gerekiyordu. Güçlü olabilmek için de okumam ve bir işimin olması gerekiyordu. Aslında tek yol feminizmmiş ama ben o zamanlar bu kelimenin varlığından bile habersizdim maalesef. Tek yol okumaktı benim için artık.

Lise hayatımda da bana yol açan, rol model olan ve bana farklı bakış açılarının da olduğunu öğreten, kadın kimliğimi benimsemi ve kadınlığı sevmemi sağlayan Emine Ergül ve Ayşe Hazinedaroğlu adlı öğretmenlerime de teşekkür etmeden geçemem tabii ki. Her neredeler ise ışık olmaya devam ettiklerini düşünüyorum.

Ben okumak istiyordum ama ailem ve benim bulunduğum ilçe, genellikle kız çocuklarının sadece lise eğitimi alıp eğitilmiş bir ev kadını olmaları dışında çok desteklemiyordu. Üniversite, iş yaşamı kadın için boş yere bir yükü. Evleneceğimiz kişi nasıl olsa bize bakmak zorundaydı. Biz de ona ve çocuklara eğitilmiş bir eş ve anne olarak hizmet etmek durumundaydık. Yani toplum yine bizim adımıza kuralları belirlemişti. Öyle üniversite okumak ve çalışmak falan gerekli değildi. Aslında sevgili toplum yine beni benden çok düşünüyordu. Okuyacağım diye kafa patlatmaya, çalışarak para kazanacağım diye kendimi yormama gerek yoktu. Üstelik çalışınca hem koca, hem çocuğum (ki bunların olmayacağı düşünülemez bile) zorda kalacaktı. İyi eş, iyi anne olamayacaktım ve çok yorulacaktım. Yani her şey sadece beni sevdiği için, benim yorulmamam rahat yaşamam için önceden belirlenmişti, nankörlük edemezdim.

Okulda başarılı bir öğrenciydim bu yüzden babam özellikle okumam için beni destekliyordu. Üniversite sınavına girerken insanlar, çocuklarına okunmuş pirinçler yutturup, sular içiriyordu ama benim annem inşallah kazanamaz diye dua ediyordu. Eh, ilahi adalet bu duayı kabul etmemişti ve ben üniversite sınavını kazanmıştım. Tabii iş bitmemişti henüz. Tercih yaparken yine toplumun kadınlar için en iyisini belirlediği mesleklere çarpmıştım. Madem ki okumakta ve çalışmakta ısrar etmişim, en azından yarı zamanlı bir meslek olan yani hem para kazanacağım hem de müstakbel eşime ve çocuğuma zaman ayırabileceğim öğretmenlik mesleğini tercih etmem gerekiyordu. Ama ben lise yıllarımda kesinlikle öğretmen olmayacağıma karar vermişim. Bunun nedeni feminizm falan değildi, sadece sezgisel olarak öğretmenliğin bana uygun olmadığını düşünmüştüm ve öğretmenler odasına kapanmayı istememişim.

Benim isteğim avukat olmaktı. Dünyada kadınlara, bana sağlanmayan adaleti sağlayabilmek hayaliyle. Aslında çok fazla meslek de bilmiyordum. Doktorluk, avukatlık, öğretmenlik... Tercih yaparken tabii ki uzak şehirleri yazamazdım bir kız çocuğu olarak. İlk tercihlerime büyük şehirlerin hukuk fakültelerini yazmıştım. Küçük ve uzak şehirleri korkak olduğum için yazamamıştım. Tercih döneminde bir öğretmenimin “Sen neden psikoloji yazmıyorsun?” diyerek beni yönlendirmesi ve benim de öğretmenime saygımdan dolayı son tercih olarak zaten sözel alanda yazacak başka seçenek de olmayışından ve Hacettepe Üniversitesinin ismi havalı geldiği için Hacettepe Psikoloji Bölümünü